

Príhovor Mons. Cyrila Vasífa, sekretára Kongregácie pre východné cirkvi vo Vatikáne, 15.9.2013 v Šaštíne

Bratia a sestry, duchovní i svetskí predstavitelia všetkých hodností a úradov, milí priatelia, ktorí nás sledujete v televíznom prenose.

Slávime sviatok Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska. Slávime tento sviatok napriek tomu, že nám možno bude niekto vyčítať, že sme si ako katolíci neoprávnene uzurpovali právo vyjadrovať sa v mene celého národa a zasväcovať krajinu akejsi osobe, ktorá so Slovenskom nemá zdanlivo nič spoločné. Keby ešte tak Cyril a Metod, povedia niektorí. ... Keby ešte tak nejaká roduverná Slovenka, ale prečo uctievať ako našu patrónku túto dcéru Izraela!?

Nuž, vskutku, voľba patróna chrámu, obce, mesta, či dokonca celej krajiny je naozaj veľmi špecifickým procesom, ktorý ovplyvňujú mnohé faktory: duchovné, historické i psychologické.

Tak vidíme, že pre Írov je sv. Patrik nedotknuteľným nielen v Írsku, ale kdekoľvek sa na svete nachádzajú, v susedných Čechách rešpektujú a aj pri najslávnejších štátnych aktoch vyzývajú postavy zemských patrónov na čele s kniežaťom sv. Václavom, a Maďari, bez ohľadu na konfesiónalnu príslušnosť, si svorne ctia sv. Štefana-kráľa. Poliaci si uctievať ako národnú patrónku Pannu Máriu, ktorá je pre nich, aj keď majú republiku, „Kráľovná Poľska“.

A čo my? Na Slovensku si tiež od stáročia uctievať ako patrónku Pannu Máriu, avšak nie s titulom „Kráľovná“, ale pod názvom „Sedembolestná“. Prečo? Možno je to preto, že sme nikdy nemali na svojom čele takého vlastného kráľa, kráľovnú, či knieža, či iného predstaviteľa, ktorého by sme svorne mohli považovať za autoritu, za oporu, za vzor a do ktorého by sme boli mohli vkladať nádej. Práve naopak, na našich vládcov a na ich rozhodovanie sme už tradične hľadeli s pochybnosťami, nedôverou a už anticipovanou obavou z podrazu. Možno je za tým skúsenosť, prostých ľudí na Slovensku, ktorí veľmi často a z rôznych strán dostávali mnoho úderov, trpeli bez možnosti brániť sa a neraz zažívali stav bolestnej opustenosti – a preto pri hľadaní svojho patróna si vybrali obraz Bolestnej Matky, stojacej pod krížom, či držiacej v náručí umučeného syna.

V tomto obraze sa ako v zrkadle videli generácie našich predkov a zvlášť našich matiek. Boli to totiž ony, ktoré po stáročia odovzdávali svojim deťom spolu s rodnou rečou i základy viery, aby ich potom s nádejou i obavou vypravádzali na cestu životom, sledovali ich osudy, očakávali ich návrat – s túžbou premiesenou s nepokojom, ale vždy s otvorenou materinskou náručou.

„Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať“, hovorí básnik – a my mu dávame za pravdu, pretože sa cítime doma naozaj tam, kde môžeme vyliať svoje srdce, kde sa môžeme zdôveriť, ba aj vyplakať. Náručie matiek bolo, je a vždy bude bezpečným, privilegovaným miestom práve preto. V ňom sme doma. A preto sa cítime doma aj tu v Šaštíne, pri tej Matke, ktorá objíma svojho Syna umučeného ľudskou zlobou. V jej náručí je miesto aj pre nás, jej objatie je vrúcne i mocné. Je aj našou Matkou, pozná aj naše bolesti a obavy, do jej rúk vkladáme naše pády, neúspechy i sklamania, v jej rukách sa utišujú naše životné rebélie, rozplýva sa náš vzdor. Je našou matkou, jej náruč je otvorená pre nás, nedáme sa od nej odohnať, my sme tu doma.

Veď to čo platí pre každého jednotlivca a pre jeho vzťah k matke, platí aj pre nás, ktorí si ctíme Pannu Máriu ako svoju Matku. Robíme tak oprávnene, pretože nám ju za matku zveril sám Kristus, na kríži: „Hľa tvoja matka! Hľa tvoj syn!“ Už krátko nato bolo jeho zmučené telo vložené do jej náručia, aby sa tak Kristovo utrpenie spojilo s utrpením Máriinho materinského srdca, ktoré v tej chvíli prebodával meč bolesti.

Tento duchovný, náboženský, rozmer kultu Panny Márie Sedembolestnej však možno nemusí byť prijímaný všetkými. Nie každý je ochotný, či schopný vcítiť sa a duchovne zdieľať Máriino utrpenie pri tých udalostiach, ktoré nám pripomínajú jej účasť na Kristovom vykupiteľskom diele.

Čo teda môžeme uviesť ako dôvod, alebo hodnotu, ktorá by robila zo sviatku Sedembolestnej naozaj národný sviatok? To, že dnešný sviatok ponúka možnosť, aby sme sa zamysleli nad takými dôležitými a výsostne ľudskými vlastnosťami, ako je súcit, spolucítenie, ako je schopnosť vziť sa do situácie a do bolesti iných. Ide tu v skutočnosti o univerzálne pozitívne hodnoty, ktoré nie sú ani čisto náboženské, ani úzko konfesiónalne, ale sú predovšetkým ľudské. Ich rozvíjanie nás robí lepšími, ich potláčanie nás duchovne mrzačí.

Ľudstvo vždy rástlo i upadalo s rastom i úpadkom súcitu. Bez súcitu sa bezbreho šíri arogancia, agresivita, nenávisť, bezcitnosť. Prvý bratovrah Kain, odpovedá Bohu na otázku: „Kde je tvoj brat Ábel?“ cynicky: „Neviem. Či som ja strážcom svojho brata?“ a galéria drzej, arogantnej bezcitnosti je v dejinách ľudstva takmer nekonečná – v malom i vo veľkom, vo vojnách i v sociálnom útlaku, v rabovaní a zotročovaní, v genocídach, vo vraždení pod rúškom náboženského presvedčenia, pri etnických čistkách, triednom boji, revolučnom terore, i v kontrarevolučných eskadrách smrti, alebo i v takej cynickej brutalite z našich nedávnych dejín, keď pri deportáciách do táborov smrti úrady preferovali odsun celých, kompletných

židovských rodín, argumentujúc potrebou zachovania celistvosti rodiny. Keď ide o vojnové bezcitnosti iste môžeme spomínať Klak a Ostrý Grúň ale i Sklené, či zverstvami sprevádzané povojnové masové odsuny obyvateľov pri aplikovaní princípu kolektívnej viny.

Keby sme chceli zostavovať rebríček drzej, bezcitnej cynickosti, stačí spomenúť ako naši vojaci 17. Pešieho pluku z Petržalky, 19. júna 1945, teda už po vojne, pod velením bývalého gardistu, ale vtedy už aktívneho komunistu, vyvraždili pri moravskej obci Lověšice 265 ľudí, pôvodom väčšinou z Dobšinej a Kežmarku, z toho 120 žien a 74 detí. Keď sa neskôr veliaceho spravodajského dôstojníka pýtali, prečo dal pozabíjať aj malé deti a ženy, odvetil: „Nevedel som, čo s nimi, keď sme mužov postrieľali.“

Desivé príklady straty citlivosti, či súcitu však nie sú, žiaľ, len vecou histórie, či excesmi zdegenerovaných, sadistických jednotlivcov, slabochov, či karieristov slúžiacich podobne zdegenerovaným ideológiám.

Podobné histórie bezcitnosti sa opakujú aj dnes a to dokonca osobitným, novým, ešte nebezpečnejším spôsobom. Ich charakteristickým znakom je odosobnenie, strata vnímania ľudskej dôstojnosti a následná strata citu, či súcitu. Upretie ľudskej dôstojnosti inému má však za následok aj degradáciu vlastnej dôstojnosti, zhrubnutie a zatemnenie svedomia.

Uvedme si aspoň dva príklady súčasného, bezcitného, city ubíjajúceho, odosobneného násilia, spojeného s nepriamym, či priamym upieraním ľudskej dôstojnosti.

Prvým a zrejším príkladom je vojna.

Práve pri takej inštitucionalizovanej forme násilia, akým je dnešná vojna, vedená supertechnologickými prostriedkami, sme svedkami šokujúceho odosobnenia. Stredoveký bojovník sa kedysi musel v bojovej vrave predať ku protivníkovi, hľadiť mu do tváre a rozmlátiť mu palčátom hlavu, alebo šablou prepichnúť a rozpárať brucho, riskujúc pritom taký istý osud - pri takomto boji si bol vedomý ukrutností, ktoré páchal na inom. Ohyzdnosť vzájomného zabíjania nemohol ani psychologicky, ani politicky nevnímať, či popierať. Staroveké, či stredoveké vojny – to bola jasná, krvavá mäsiarčina.

Dnes, teda aspoň v tých tzv. najcivilizovanejších častiach sveta sme v tejto sfére už (v úvodzovkách) „pokročili“. Dnes na najvyššom technologickom stupni vedenia vojny profesionálny zamestnanec v klimatizovanej kancelárii so šálkou kávy na stolíku, v rámci obhajoby bližšie nešpecifikovaných geopolitických záujmov niektorej z veľmocí, či skôr nadnárodných finančných spoločností, ktoré diktujú smerovanie politiky, cez satelit riadi bezpilotné lietadlo, či raketu s plochou dráhou letu a zdá sa mu, že je na poľovačke, alebo, že hrá počítačovú hru – keď skončí šichtu, tak sadne do auta, cestou urobí nákup a vyzdvihne deti v škôlke, aby si večer sadol pred televízor a pozrel spolu s nimi ďalší diel Simpsonovcov. Zajtra pôjde znovu do roboty, ale má popoludňajšiu smenu. Keďže dnes mu vyšlo všetko podľa programu, tak takto na diaľku a „bezpečne“ zlikvidoval určený cieľ, nejakú kolónu vozidiel, či nejaký bunker a nezamýšľa sa nad tým, čo konkrétne zlého mu urobil ten človek v transportéri, tanku, či bunkri na druhom konci sveta, či nejako ublížil jemu osobne, či chcel zabiť jeho blízkych, alebo dokonca či ohrozoval celú jeho krajinu, alebo či sa to iba jeden prezident svojvoľne rozhodol „potrestať“ svojvoľnosť akéhosi druhého prezidenta, prikazujúc svojim poslušným vojakom, aby pozabíjali iných poslušných vojakov.

Keď mal takýto profesionál v robote „blbý deň“, tak si mohol spliešť svadobný sprievod s kolónou presúvajúcich sa ozbrojencov, alebo dodatočne, po Simpsonovcoch, pri večerných správach zistí, že v bunkri, ktorý zbombardoval, nebol generálny štáb nepriateľa, či zbrane hromadného ničenia, ale stovky ukrytých žien a detí - v pracovnej štatistike sa potom mŕtvi svadobčania a zuhoľnatené tela ukrývajúcej sa žien uvedú do kolónky proportional collateral damage – primerané vedľajšie škody. Ideálom vysoko technologického vojenstva je počítačový operátor, ktorý príkazy na likvidáciu iných ľudských bytostí bude vykonávať s asi takým citovým vzrušením, aké prežíva upratovačka keď Biolitom postrieka švaby vo vlhkom kúte závodnej kuchyne. A my si na you tube už dnes môžeme pozrieť priebeh vojenskej akcie, pri ktorej zomierajú ľudia, aj civilisti, ženy i deti, ktorých jedinou vinou bolo, že boli v nesprávnom čase na nesprávnom mieste, a hlavne mali ten nesprávny pas a teda ich životy sú bezcitne považované za rádovo niekoľkonásobne menej hodné života ako životy iných ľudí s tým správnym pasom. Ako to povedal jeden generál: Tu už neplatí staroveké „oko za oko, za zub, zub“, ale nové „za oko - zrak, za zub - chrup.“

Nie, neštylizujem sa tu do roly experta na vojenskú techniku alebo medzinárodné, či vojnové právo. Chcel som sa s vami len podeliť o úvahy a pochybnosti, s ktorými sa mi zdôveril istý – samozrejme, že nie slovenský - vojenský veliteľ, človek, ktorému nie je ľahostajné psychické zdravie, ľudskosť, či ľudská dôstojnosť a hodnota života, ani pri takom drastickom „pokračovaní ekonomiky inými prostriedkami“, akým je vojna.

Na bezcitnosti vojen vo svete sa istým spôsobom zúčastňujeme dnes už všetci. Ved' už sme si prakticky zvykli na to, že každú chvíľu si môžeme v správach pozrieť, ako v nejakej tentoraz ešte relatívne ďalekej krajine - ako priamy, či nepriamy dôsledok rozhodnutí istých vážených mužov ovládajúcich tento svet, jeho financie a jeho médiá - rozvášnené davy, lynčujú,

vešajú, alebo v mraziarenskom boxe vystavajú svojho práve zlikvidovaného vodcu, ktorý sa stal pre oných ďaleko a vysoko postavených vážených mužov už nepotrebný, alebo nepohodlný, aj keď si s ním ešte včera srdečne potriasali ruky. Počas nasledujúcich mesiacov, medzi správami zo športu a predpoveďou počasia sa budeme pozerať, ako sa tie isté rozvášnené zástupy vzájomne vraždia pri organizovaní ďalšieho, možno ešte horšieho režimu – pričom hlavnou obavou komentátora bude, aby sa z týchto krajín nezastavil tok ropy, zemného plynu, dodávka vzácnych kovov, či iných komodít potrebných pre náš spokojný a relatívne blahobytný západný svet. Pre priemerného Slováka, ktorý si povie, že od neho aj tak nič z toho nezávisí, sa stane podstatnou otázkou, kedy tam naše cestovky obnovia last minute dovolenky a koľkopercentná bude zľava.

V súvislosti s nedostatkom citlivosti a súcitu však nestačí hovoriť len o vojnách.

Hovorme aj o ďalšom výbuchu ľudskej bezcitnosti, ktorému za posledné desaťročia padlo za obeť viac životov, ako vo všetkých vojnách 20. storočia. Tejto pliaga sa venoval Ján Pavol II. v Encyklike *Evangelium Vitae*, ktorá sa zaoberá témou nedostatočnej úcty k životu, teda témou potratu a eutanázie.

Možno by si niekto mohol položiť otázku: Prečo z rozmanitých prejavov zla a ohrozenia ľudského života sa pápež zameriava práve na tieto dva spôsoby vraždenia? Veď na svete existujú aj vojny, hlad, choroby zapríčinené biedou, ktoré zabíjajú hľadám ešte viac ľudských životov. Čo je tu teda nové a nebezpečné? To, že na politickej a na legislatívnej scéne sa základné právo človeka, právo na život, stáva predmetom diskusie, že môže byť odopreté na základe výsledkov hlasovania v parlamente alebo z vôle časti spoločnosti, či z vôle jednotlivca. Takto chápané "právo" sa jednoducho mení na "právo silnejšieho", čím sa demokracia spreneveruje svojim základným princípom a mení sa na v podstate totalitný systém. Táto zrada demokracie spočíva v tom, že sa zrádza princíp dôstojnosti každej osoby. Možno však hovoriť o dôstojnosti každej osoby, keď je dovolené zabíjať tú najslabšiu a najnevinnejšiu?, pýta sa ďalej Ján Pavol II. (EV 17)

Donedávna sa mnohí pri legalizovaní a obhajobe potratových zákonov bránili tvrdením, že ľudský plod do istého časového obdobia nemožno pokladať za plnohodnotného ľudského jedinca. Dnes už nikto ani nefinguje, že by ešte veril tejto falošnej teórii. Dokonca aj taký výsostne sekulárny orgán ako je Rada Európy, ktorý asi nikto nemôže obviňovať, že by bol - ako sa hovorilo v bývalom režime „nábožensky zaťažený“ - napr. pri vydávaní odporúčaní a smerníc týkajúcich sa umelého oplodnenia, manipulácie s genetickým materiálom a s embryami, po širokej odbornej konzultácii, v rezolúcii č. 1100/1989 vyhlasuje:

"S embryom a ľudským plodom musí byť nakladané s úctou voči ľudskej dôstojnosti. ... Ľudské embryo, aj keď sa vyvíja v jednotlivých za sebou nasledujúcich fázach, ktoré označujeme rozličnými termínmi (zygóta, morula, blastula, predembryo, embryo, plod), a prejavuje postupnú diferenciaciu vo svojom organizme, vždy si však zachováva nepretržite svoju biologickú a genetickú identitu."

Ďalšia rezolúcia Rady Európy zo 16. marca 1989 potvrdzuje:

"Je isté, že ľudský život sa začína od oplodnenia a bez akýchkoľvek kvalitatívnych skokov sa trvalo rozvíja až do smrti. ... Každý ľudskej bytosti ako takej má byť teda priznaná ľudská dôstojnosť."

Avšak ... tá istá Rada Európy, v tých istých vyhláseniach, jedným dychom potvrdzuje, že na tieto jej vyššie uvedené tvrdenia sa nikto nesmie odvolávať pri diskusii o potrate a že sa z nich nesmú čerpať argumenty za alebo proti potratu. O čo iného tu ide ak nie o dokonalú právnu schizofréniu – o bezcitný cynizmus?!

Aj na tú máme v histórii dosť príkladov. Pilát najprv hovorí: *"Nenachádzam nijakú vinu na tomto človekovi"* a potom: *"Potrescem ho teda a prepustím"* (Lk 23,4.16). A keď vydal Ježiša, aby ho ukrižovali, *"umyl si pred zástupom ruky a vyhlásil: Ja nemám vinu na krvi tohto človeka. To je vaša vec! A všetok ľud odpovedal: Jeho krv na nás a na naše deti!"* (Mt 27,24-25)

Ale aj do tmy a hluchoty oslepených, a zahlušených ľudských svedomí žiari a zaznieva závažné a závažné vyhlásenie Jána Pavla II. z jeho encykliky *Evanjelium života*.

"Kristovou autoritou, udelenou Petrovi a jeho nástupcom, v spoločensťve s biskupmi Katolíckej cirkvi potvrdzujem, že priame a úmyselné zabitie nevinné ľudskej bytosti je vždy hlboko nemorálnym činom. Nič a nikto nemôže oprávniť na zabitie nevinné ľudskej bytosti, či je to plod, alebo embryo, dieťa, alebo dospelý, starý, nevyliciteľne chorý, alebo zomierajúci. Okrem toho nikto nemôže vyžadovať tento vražedný čin pre seba alebo pre iného, ktorý je zverený jeho zodpovednosti, ani priamo alebo nepriamo s ním súhlasiť. Žiadna autorita ho nemôže legitímne nanútiť ani dovoliť." (EV 57)

Akceptovanie umelého potratu v zmyšľaní, v konaní, ba aj v zákonoch je znakom krízy morálneho zmyslu, ktorý postupne stráca schopnosť rozlišovať medzi dobrom a zlom dokonca i vtedy, keď ide o základné právo na život. V tejto situácii je dnes potrebná odvaha, ktorá umožní pozrieť sa pravde do očí a nepodliehať pritom pohodlným kompromisom. Takýmto kompromisom je aj mlčanie. Neoznačenie zla pravým menom je istou formou spolupáchateľstva, za ktoré sa každý človek - veriaci či neveriaci, aj kňaz, aj biskup - bude zodpovedať pred súdom svojho svedomia, pred súdom dejín a v konečnom dôsledku pred súdom Božím.

Dodnes sa na Slovensku hanbíme za to, že mnoho našich predkov sa v podstate celkom ochotne zapojilo do šírenia rasovej nenávisťi, že deportovali do táborov smrti svojich spoluobčanov. Isteže, boli tu aj svetlé príklady, ako bol biskup

Gojdič, či ďalší slovenskí biskupi a kňazi, i početní menej známi i neznámi „spravodliví medzi národmi“. Ostatní si však len potichu doma hundrali a ďalší, dokonca aj duchovní, sa tvárili, že ich sa to netýka, že nemá zmysel protestovať, že je to vlastne takto lepšie, a preto, zo strachu, z vypočítavosti, z nezájmu – mlčali. Dnes už väčšina protagonistov tejto drámy nežije a za svoje správanie sa už zodpovedá pred Božím súdom.

My ale žijeme, sme tu a sme svedkami, súčasníkmi a neraz i účastníkmi podobne zvrhlého ničenia ľudských životov. Potichu, bez kriku, a ako kedysi tak aj dnes, na základe zákonných, demokraticky prijatých noriem a predpisov. Avšak práve preto neslobodno mlčať. Verím, že keď príde náš čas, tak sa pred Boží súd budeme môcť postaviť s menšou obavou, ak každý z nás bude môcť povedať - Pane, som hriešnik, mnohokrát som vo svojej slabosti padol, ale v tejto veci som nemlčal a nepodporil tak zlo.

Možno nás budú obviňovať z toho, že citovaním slov pápeža Jána Pavla II., citovaním encykliky Evanjelium života traumatizujeme konfrontačným spôsobom spoločnosť, že môžeme spôsobiť traumu, teda vnútornú bolesť a výčitku všetkým ženám, ktoré podstúpili umelé prerušenie tehotenstva, všetkým vykonávateľom potratov, ktorí sú za túto pracovnú činnosť platení z našich daní i všetkým zákonodarcom, ktorí z politickej vypočítavosti v strachu o voličské hlasy aj naďalej udržiavajú permissívnu legislatívu. Bez traumy však niet katarzie – alebo jasnejšie povedané, po slovensky: Bez bolestného uvedomenia si omylu niet ľútosti, bez ľútosti niet očistenia, bez očistenia niet uzdravenia, niet spásy.

Iste, som si vedomý, že citovať dnes, tu a takýmto verejným spôsobom pápežove slová, je opovážlivé a riskantné. Už počujem šomranie: Pokiaľ by pápežské encykliky ostali len založené v knižnici, v nejakom teologickom spise, - no prosím, nech si ich píše - ale načo vyťahovať tieto veci takto, verejne!? Možno mi niekto aj priateľsky poradí:

Chlape, neblázni, nebuď naivka, načo riskovať, že desaťtisíce, ba možno aj státisíce žien, ktoré za posledné desaťročia podstúpilo tých viac ako 1 400 000 interrupcií so všetkými fyzickými a psychickými následkami, sa budú cítiť, akoby si im verejne, necitlivo a hrubo vstupoval do svedomia. Pamätaj, že z urazenosti je už len krôčik k zúrivej, smrteľnej nenávisti. Toto ti treba?! Tak nevyrývaj! Už aj tak má Cirkev na Slovensku dosť problémov, už aj tak je pod paľbou, už aj tak biskupom a kňazom dnes často od zlosti nevedia prísť na meno a mnohí len číhajú kedy budú môcť niektorého konečne dobre vypranierovať alebo naň vyťahnúť nejakú pikantnú kauzu, už aj tak a priori nás mnohí majú za skostnatených, nemoderných, nekomunikatívnych tmárov, za bandu pokryteckých parazitov a zlodejov. Tebe sa ľahko hovorí, ty zajtra zdrhneš do Ríma, ale prečo to tu Cirkvi rozbabrávaš?!

A zaiste, mnohé zo žien mi povedia – No, doteraz ste boli ešte celkom sympatický, ale viete čo? ...- Strčte si tieto mravokárne reči za ten váš parádny klobúk (či čo za vedro to máte na hlave) a sklapnite už konečne!

Vy farári ste všetci múdri jak rádio, ale, kde ste boli keď som zistila, že som v tom?!

– keď ma chalan, ktorému som verila nechal samotnú, so slovami: to je tvoj problém ...

– keď mi zamestnávateľ povedal: milá pani, rozhodnite sa: buď zamestnanie, alebo deti ...

– keď mi lekár povedal: chcete priviesť na svet ďalšieho kripla a potom sa oň starať, alebo si To radšej dáte vziať? ...

– keď mi manžel povedal: ale čo blázniš, aké ďalšie decko, veď nemáme ešte splatenú pôžičku, sme ešte stále v tom dvojizbovom pajzlíku a máme už dve deti ...

– keď mi vlastná matka povedala: nuž čo, keď myslíš, lepšie tak, aspoň, že ty už nebudeš musieť skákať v stodole z rebríka ako stará mama, dnes ti to urobia na počkanie v nemocnici.

Keď som potrebovala dobré, milé, citlivé, súciteľné slovo, radu a pomocnú ruku ... Kde ste boli vtedy všetci ... priatelia, doktori, psychológovia, sociológovia, novinári, neziskovky, občianske združenia, politici, farári ... kde ste boli?!

Teraz ste všetci múdri! Ale veď ja, ...ja som nechcela... ja predsa nie som nejaká bezcitná vrahyňa, ... ja som len obyčajná žena ... ja som len ... strašne nešťastná!

Máš pravdu, dievča, máš pravdu žena – ty sama si v tejto kauze prvou obeťou, obeťou deformácie svedomia, deformácie, ktorej sme všetci už po desaťročia vystavení.

Máš pravdu, tvoje bezsenné, preplakané noci už naraz nikoho nezaujímajú, ba často sa ti dostane len odvrknutia: Nevyrevuj, mala si si dávať pozor.

Máš pravdu, tvoj nezvratný a nešťastný krok bol len posledným krokom na dlhej ceste ľudskej bezcitnosti, nezájmu, cynizmu i agresivity, na dlhej ceste hriechu.

Ale vari ku všetkým tým urážkam dôstojnosti ženy i urážkam Božieho zákona sa mám pripojiť aj ja tým, že ti skryjem pravdu, že ti zamlčím pravdu, že ti nepoviem celú pravdu?

Pravda je niekedy ťažká, často je bolestivá, ale je vždy oslobodzujúca.

Nuž dobre, - povieš mi -, povedal si mi pravdu, a čo teraz?! ... veď ja v podstate viem a stále som vedela, že je to pravda, čo hovoríš ... ale čo mám robiť teraz, kam mám ísť, kto ma vytrhne z môjho súkromného pekla, kto ma oslobodí od hrozného tajomstva, ktoré ma roky ťaží, od výčitky, ktorú pociťujem pri pohľade na mamičku tlačiacu svoje bábo v kočíku, kto poteší teraz mňa, kto mi odpustí, kto ma vylieči z toho, že sa strhávam zo sna, lebo sa mi zdá, že počujem detský plač, aj keď jediný plač je ten môj?!

Čo na to povedať? Nemám pripravenú odpoveď! Akékoľvek slová sú nedostačujúce. Ale viem, kto ti môže porozumieť, kto ti môže dať jedinou možnú a zmysluplnú odpoveď – a to tak, že ťa objíme, privinie na svoju hrud', a bude plakať spolu s tebou. Bude to tá, ktorá je aj tvojou aj mojou Matkou, ktorá vie, čo to znamená prísť o dieťa, ktorá vie, kam až siahla ľudská zloba, ktorá videla, ako jej dieťa opustili všetci, aj najbližší priatelia, ktorá bola pri tom keď manipulátormi poštvaný dav vrešťal – „zabi ho!“, keď jeho usmrtenie vodcovia národa legalizovali s pokryteckou ľahostajnosťou, keď ho chladnokrvne a profesionálne zabíjali platení vykonávatelia rozsudku, keď biče trhali jeho kožu, keď klince prebodávali jeho ruky, keď sa v agónii dusil, keď mu kopija prebodla srdce. Mária drží v náručí svoje mŕtve dieťa, ale v jej náručí je miesto i pre teba – i pre tvoje nenarodené, aj s tvojim súhlasom zabitú dieťa.

Zažni zaň sviecu pod Kristov kríž. Svoje vlastné rozjatrené rany ukry do rán jej Syna. Prihovor sa mu slovami žalmu: *Zmiluj sa, Bože, nado mnou pre svoje milosrdenstvo - a pre svoje veľké zľutovanie znič moju nepravosť. Úplne zmy zo mňa moju vinu - a očisť ma od hriechu. Daj, aby som počul radosť a veselosť, - a zaplesajú kosti, ktoré si rozdrvil. Odvráť svoju tvár od mojich hriechov - a zotri všetky moje viny.*

Nechaj svoje slzy splynúť a zmiešať sa s Máriinými slzami a vo svojej bolesti ju objím a nechaj sa ňou objat' a pros ju, Matku Sedembolestnú, o dar nového života – nového života pre teba, o dar žiť nanovo a inak. Smrť nebola tým posledným slovom na ceste tejto Matky a jej Syna a nemusí byť ani na tvojej. Hrob duše nemusí ostať zapečatený naveky. Na tretí deň, v Kristov deň, Božia sila môže odvaliť kameň z hrobu a dať tvojej duši novú slobodu, nový život!

Dnes oslavujeme Sedembolestnú Pannu Máriu. A všetci, veriaci i neveriaci, môžeme prijať tento deň ako deň na ocenenie, na zdôraznenie potreby súcitu. Pohľad na Kristovo utrpenie, zdieľanie súcitu s bolesťou jeho Matky je pre nás školou citu, školou ľudskosti.

V tejto Kristovej i Máriinej škole sa chceme učiť, aby sme náš život neochudobňovali vinou nášho egoizmu, našej neschopnosti pocítiť súcit, našej bezcitnosti. Kristus totiž prišiel medzi nás, aby sme mali život a aby sme ho mali v hojnosti.

Drahí bratia a sestry, milí priatelia pri televíznych obrazkách. Dnes som s vami tu, v Šaštíne, aby som poďakoval nebeskej matke, že cez jej Syna, Ježiša Krista, mi bola otvorená cesta k životu, k životu večnému. O týždeň, v nedeľu, budem na Pochode za život v Košiciach.

Nie preto aby som tam podporoval nejakú katolícku, či politickú propagandu, ale aby som sa prihlásil k Evanjeliu života, a vzoprel sa šíreniu civilizácie smrti. Budem tam nielen preto, že som biskup, kňaz, katolík, kresťan – ale hlavne preto, že som človek, lebo žijem, lebo milujem život. Bol by som rád, keby som sa tam mohol stretnúť s mnohými z vás, ktorí ste dnes tu, alebo ktorí ste pri televíznych obrazkách. Bol by som ešte radšej, keby som tam stretol tých, ktorí tu nie sú, ktorí nechodia do kostola, ktorí nie sú veriaci v tradičnom zmysle slova.

Aj im chcem povedať – prídte, budete vítaní. Rátajte ale s tým, že jednou z obľúbených a dobre fungujúcich praktík šíriteľov civilizácie smrti, je finta označiť každého, kto obhajuje nenarodený život, prípadne kto by sa podujal chrániť štatút rodiny ako prirodzeného trvalého zväzku muža a ženy a prirodzeného, ideálneho miesta na zrod a rast ľudského života, za "bigotného katolíka", za "vatikánskeho poskoka", prípadne kričať niečo o zasahovaní Cirkvi do politiky, o porušovaní odľuky Cirkvi od štátu a pod. Takáto pejoratívna nálepka má odradiť všetkých eventuálnych zástancov práva na život, i podporovateľov manželstva a rodiny z radov nekatolíkov, či neveriacich. Veď kto by už len dnes chcel byť spájaný s predstavou „vatikánskeho poskoka“!? Kto by riskoval že ho označia za podporovateľa návrhov „bigotných katolíkov“!?

Verím však, že na túto zastrašovacíu a ohlupujúcu fintu neskočíte všetci a že Košický pochod nebude len stretnutím tých, ktorých onálepkujú ako „bigotných katolíkov“, ale že tam prídu, či jeho myšlienky inak viditeľne podporia aj tí ľudia, ktorí hoci nie sú veriaci, predsa majú tiež v hrudi srdce citlivé, súcitné, otvorené, ktorí sú ochotní podporiť život proti šíriacej sa bezcitnosti, proti civilizácii smrti, ktorí sú ochotní podporiť ideu manželstva a rodiny, ako ideálneho miesta pre prijatie a rozvíjanie života.

O týždeň pôjdem do Košíc na Pochod za život preto, lebo sa teším z toho, že žijem, preto, že tam aj týmto spôsobom budem chcieť poďakovať za život mojim rodičom a zvlášť mojej matke, žene ktorej keď jej lekári jasne povedali, že v jej zdravotnom stave nesmie mať deti a odporučili jej interrupciu, tak si jednoducho povedala, že Boha treba viac poslúchať ako ľudí. Vďaka tomuto jej rozhodnutiu som sa mohol narodiť, vyrásť pod jej starostlivým materským pohľadom, vyštudovať, dať jej svoje kňazské požehnanie a dnes spolu s vami ďakovať za dar života.

My, ktorí sme živí, živí duchovne i telesne, poďakujme, dnes, o týždeň i každý deň nášho života našej nebeskej Matke i našim rodičom, najmä našim matkám, za dar života, vážme si ho, tešme sa zo života, ktorý je Božím darom - teraz i naveky.

(kázeň prednesená v Šaštíne v roku 2013)